

Sygn. akt I CSK 286/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 marca 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jan Górowski (przewodniczący)

SSN Antoni Górski

SSN Kazimierz Zawada (sprawozdawca)

Protokolant Justyna Kosińska

w sprawie z powództwa Skarbu Państwa - Prezydenta m. W.
przeciwko J. M.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 13 marca 2014 r.,

skargi kasacyjnej strony powodowej

od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 6 grudnia 2012 r.,

- 1) oddala skargę kasacyjną,**
- 2) zasądza od strony powodowej na rzecz pozwanego kwotę
5 400 (pięć tysięcy czterysta) zł tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 6 grudnia 2012 r. oddalił apelację Skarbu Państwa - Prezydenta Miasta W. od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 24 kwietnia 2012 r., oddalającego jego powództwo o zasądzenie od pozwanego J. M. kwoty 5 354 700,29 zł oraz określonych odsetek ustawowych tytułem odpowiedzialności ponoszonej przez członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością na podstawie art. 299 k.s.h.

Z ustaleń stanowiących podstawę wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 6 grudnia 2012 r. wynika, że pozwany od 12 maja 2003 r. do 10 czerwca 2005 r. pełnił funkcję prezesa zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością P. z siedzibą w W. (dalej: „Spółka”), która była użytkownikiem wieczystym nieruchomości Skarbu Państwa o powierzchni 1 ha 52 a i 32² przy ul. K. [...] w W. w okresie od 30 czerwca 1997 r. do dnia jego zbycia w wyniku sprzedaży zawartej 29 września 2004 r. W dniu 15 listopada 2000 r. strona powodowa wypowiedziała Spółce z dniem 1 stycznia 2001 r. wysokość opłaty rocznej za użytkowanie wieczyste i złożyła ofertę jej podwyższenia do kwoty 1 463 185,90 zł. Spółka oferty nie przyjęła. Powództwo Spółki kwestionujące zasadność zaoferowanej opłaty rocznej Sąd Okręgowy oddalił wyrokiem z dnia 13 maja 2003 r. Także apelacja Spółki od tego wyroku została oddalona, wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 26 maja 2004 r. Mimo to opłaty roczne za lata 2001 - 2004 r. Spółka uiszczała w dotychczasowej wysokości. W pozwie z dnia 25 maja 2007 r. strona powodowa zażądała zasądzenia od Spółki kwoty 5 376 408,40 zł. tytułem różnicy między sumą opłat rocznych należnych a uiszczonych za lata 2001 - 2004. Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 7 lipca 2008 r. zasądził od Spółki na rzecz strony powodowej dochodzoną kwotę z określonymi odsetkami ustawowymi i kosztami procesu. Apelacja Spółki od tego wyroku została oddalona przez Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 4 lutego 2009 r. Postanowieniem z dnia 2 marca 2009 r. wyrokiem tym nadano klauzule wykonalności. Wszczęte przez stronę powodową na podstawie uzyskanych tytułów wykonawczych postępowanie egzekucyjne przeciwko Spółce okazało się bezskuteczne. Uchwałą z dnia 13 sierpnia 2009 r., poprzedzoną oddaleniem wniosku o ogłoszenie upadłości, Spółka została postawiona w stan

likwidacji. W toku postępowania likwidacyjnego strona powodowa zgłosiła likwidatorowi prawomocnie zasądzoną wierzytelność z tytułu zapłaty różnicy między należnymi a uiszczonymi opłatami rocznymi za lata 2001 - 2004. Dnia 1 grudnia 2009 r. otrzymała w wyniku tego zgłoszenia kwotę 21 722,64 zł. Wyrokiem z dnia 12 lutego 2010 r., I CSK 272/00, Sąd Najwyższy na skutek skargi kasacyjnej Spółki uchylił zarówno wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 4 lutego 2009 r., jak i wyrok Sądu Okręgowego z dnia 7 lipca 2008 r. oraz przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu. W dniu 8 marca 2010 r. Spółka została wykreślona z Krajowego Rejestru Sądowego. W związku z tym postępowanie przeciwko Spółce o zapłatę kwoty 5 376 408,40 zł tytułem różnicy między sumą opłat rocznych należnych a uiszczonych za lata 2001 - 2004 zostało umorzone postanowieniem z dnia 21 lipca 2010 r.

W wyroku z dnia 6 grudnia 2012 r. Sąd Apelacyjny podzielił pogląd Sądu Okręgowego, wyrażony w wyroku z dnia 24 kwietnia 2012 r., o niemożności uwzględnienia na podstawie art. 299 k.s.h. powództwa skierowanego wobec J. M., ze względu na niedysponowanie przez stronę powodową wydanym na jej rzecz przeciwko Spółce tytułem egzekucyjnym, stwierdzającym wierzytelność o zapłatę kwoty 5 376 408,40 zł, dochodzonej jako równowartość nieuiszczonych części należnych opłat rocznych za użytkowanie wieczyste w latach 2001-2004. Wprawdzie Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 grudnia 2006 r., II CSK 300/06, dopuścił w drodze wyjątku możliwość żądania przez wierzyciela zapłaty na podstawie art. 299 § 1 k.s.h. bez uprzedniego uzyskania tytułu egzekucyjnego przeciwko spółce, ale w sprawie taki wyjątek nie występuje. W okolicznościach sprawy podnoszona przez stronę powodową niemożność uzyskania tytułu egzekucyjnego przeciwko Spółce ze względu na jej likwidację nie mogła uzasadniać zastosowania art. 299 k.s.h. na zasadzie wyjątku dopuszczonego przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 grudnia 2006 r., II CSK 300/06, ponieważ strona powodowa mogła starać się o uzyskanie tego tytułu wtedy, kiedy Spółka istniała i funkcjonowała. O tym, że Spółka zalega z opłatami za wieczyste użytkowanie, wiadomo było od sześciu lat przed jej wykreśleniem z Krajowego Rejestru Sądowego.

Strona powodowa, skarżąc w całości wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 6 grudnia 2012 r., przytoczyła jako podstawy kasacyjne naruszenie - w różnych układach i powiązaniach – przepisów art. 217 § 1, art. 230, 232, 382, 385 i 391 § 1 k.p.c., przepisów art. 71 ust. 4 i art. 79 ust. 5 i 8 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. 2010.102.651 ze zm.) oraz art. 299 k.s.h.; tego ostatniego - w szczególności przez uznanie za konieczną przesłankę odpowiedzialności opartej na art. 299 k.s.h. istnienia tytułu egzekucyjnego wydanego przeciwko spółce i wykluczenie tym samym możliwości wykazania istnienia wierzytelności wobec spółki dopiero w procesie wierzyciela przeciwko członkowi zarządu spółki.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 299 § 1 k.s.h., członkowie zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością odpowiadają solidarnie za jej zobowiązania, jeżeli egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna; w myśl art. 299 § 2 k.s.h. członek zarządu może się jednak uwolnić od tej odpowiedzialności przez wykazanie, że we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości albo że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości nastąpiło nie z jego winy bądź że pomimo niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości wierzyciel nie poniósł szkody. W świetle przeważającego stanowiska orzecznictwa, ugruntowanego uchwałą składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2008 r., III CZP 72/08, odpowiedzialność oparta na art. 299 § 1 k.s.h. jest odpowiedzialnością odszkodowawczą o charakterze deliktowym.

Według utrwalonego w orzecznictwie poglądu, powód w sprawie wytoczonej na podstawie art. 299 § 1 k.s.h. powinien wykazać istnienie określonego zobowiązania spółki (a ściślej - choćby samej tylko podstawy tego zobowiązania) w czasie, kiedy pozwany był członkiem zarządu, stwierdzonego w tym czasie lub później tytułem egzekucyjnym wydanym przeciwko spółce na rzecz powoda, oraz bezskuteczność egzekucji tego zobowiązania przeciwko spółce; natomiast pozwany, jeżeli chce się uwolnić od odpowiedzialności, powinien udowodnić jedną z okoliczności określonych w art. 299 § 2 k.s.h. (zob. wyroki Sądu Najwyższego

z dnia 25 lutego 2010 r., V CSK 248/09, i 29 listopada 2012 r., II CSK 181/12, oraz orzeczenia w nich cytowane).

Wymóg uprzedniego uzyskania przez powoda tytułu egzekucyjnego stwierdzającego określone niewykonane zobowiązanie spółki wyprowadza się przede wszystkim z brzmienia art. 299 § 1 k.s.k.: zastrzeżenia, że na podstawie tego przepisu członkowie zarządu spółki odpowiadają za „bezskuteczną egzekucję” jej zobowiązań. Przepis ten używając takiego sformułowania zakłada prawną możliwość przeprowadzenia przez powoda egzekucji zobowiązania spółki, nie może zaś być mowy o bezskuteczności egzekucji wierzyciela wobec dłużnika, gdy nie istnieje w ogóle prawna możliwość przeprowadzenia przez wierzyciela egzekucji zobowiązania dłużnika, a podstawę egzekucji stanowi tytuł wykonawczy, czyli tytuł egzekucyjny zaopatrzony w klauzulę wykonalności (art. 776 k.p.c.). Aby więc mogło dojść do egzekucji z majątku dłużnika, niezbędny jest przede wszystkim tytuł egzekucyjny przeciwko dłużnikowi (art. 777 k.p.c.). Typowym przypadkiem wchodzącej w zakres zastosowania art. 299 § 1 k.s.h. bezskuteczności egzekucji zobowiązania spółki, objętego wydanym przeciwko niej tytułem egzekucyjnym, jest stwierdzona postanowieniem o umorzeniu egzekucji wszczętej wobec spółki niemożność wyegzekwowanie tego tytułu, po jego zaopatrzeniu w klauzulę wykonalności, z powodu nieposiadania przez spółkę pozwalającego na to majątku (art. art. 824 § 1 pkt 3 k.p.c.). W niektórych jednak sytuacjach niemożność zaspokojenia z majątku spółki jej zobowiązania objętego wydanym przeciwko niej tytułem egzekucyjnym wynika już z innych dowodów, np.: postanowienia o oddaleniu wniosku o ogłoszenie upadłości z tego powodu, że majątek spółki nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania, postanowienia o umorzeniu postępowania upadłościowego z tego powodu, że majątek spółki nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania, stwierdzenia, że egzekucja wszczęta przeciwko spółce na wniosek innego podmiotu nie dała rezultatu, niewyjawienia przez spółkę majątku w trybie art. 913 § 2 pkt 2 k.p.c., bilansu spółki wskazującego na to, że majątek spółki nie wystarcza na pokrycie wierzytelności przysługującej osobie dochodzącej roszczenia od członków zarządu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2003 r., V CSK 416/01). W takich przypadkach wytoczenie powództwa na podstawie art.

299 § 1 k.s.k. nie musi być poprzedzone wszczęciem przeciwko spółce na podstawie uzyskanego wobec niej tytułu wykonawczego postępowania egzekucyjnego, zakończonego niepowodzeniem ze względu na nieposiadanie przez spółkę odpowiedniego majątku; wystarcza przedłożenie przez powoda tytułu egzekucyjnego stwierdzającego zobowiązanie spółki i wykazanie w jakikolwiek inny sposób, że spółka nie ma majątku, który pozwalałby na zaspokojenie tego zobowiązania. W związku z tym, że ustalenie wymaganej przez art. 298 § 1 k.h. bezskuteczności egzekucji może nastąpić nie tylko przez okazanie dowodu bezowocności egzekucji wszczętej przez powoda wobec spółki, ale na podstawie każdego dowodu wykazującego, iż spółka nie ma majątku, który pozwalałby na zaspokojenie jej wierzyciela pozywającego członków zarządu, nie jest w świetle tego przepisu konieczne dysponowanie przez powoda tytułem wykonawczym, a jedynie - tytułem egzekucyjnym stwierdzającym niewykonane wobec niego przez spółkę określone zobowiązanie (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 15 czerwca 1999 r., III CZP 10/99 oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 21 października 2003 r., I CK 160/02, 21 września 2005 r., V CK 129/05, 26 stycznia 2012 r., I PK 78/11).

Także materiały kodyfikacyjne potwierdzają wolę ustawodawcy wymagania od wierzyciela pozywającego członków zarządu przedłożenia tytułu egzekucyjnego, stwierdzającego określone niewykonane zobowiązanie spółki wobec niego. Wprowadzając przed wieloma laty do polskiego ustawodawstwa przepis, którego odpowiednikiem jest art. 299 k.s.k., wyraźnie wyjaśniono, że jego celem było przeciwdziałanie przypadkom, w których wierzyciel uzyskawszy wyrok przeciwko spółce nie ma możliwości wykonania go z powodu niezachowania przez osoby zarządzające spółką przepisów mających chronić wierzycieli. O ile przy tym w uzasadnieniu projektu tego przepisu zaznaczono, że nie wymaga on bezwzględnie stwierdzenia bezskuteczności egzekucji w sposób formalny (tj. zawsze przez wykazanie, że egzekucja wszczęta przeciwko spółce nie przyniosła rezultatu), o tyle brak tam wskazówek co do możliwości objęcia tym przepisem przypadków, w których wierzyciel nie uzyskał wobec spółki wyroku zasądzającego od niej określoną należność i tym samym nie miał w ogóle możliwości prowadzenia względem niej egzekucji tej należności (zob. *Projekt*

ustawy o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością przyjęty przez Kolegium Uchwalające Komisji Kodyfikacyjnej z dnia 26 listopada 1931 r. Uzasadnienie w opracowaniu referenta głównego projektu, Prof. Adama Chelmońskiego, Komisja Kodyfikacyjna, Sekcja Prawa Handlowego, tom I, zeszyt 4, Warszawa 1932, s. 46, 61 i 62).

Ponadto jako argument przemawiający za koniecznością stwierdzenia w sprawie wytoczonej na podstawie art. 299 § 1 k.s.h. tytułem egzekucyjnym wydanym przeciwko spółce przysługiwania powodowi wobec spółki określonego zobowiązania przytacza się niemożność ustalenia istnienia tego zobowiązania w tej sprawie ze względu na nieuczestniczenie w niej spółki. Takie „przesłankowe” rozstrzygnięcie co do istnienia tego zobowiązania stanowiłoby niedopuszczalne rozstrzygnięcie o stosunku prawnym podmiotu nieuczestniczącego w procesie, a poza tym nie miałyby ani powagi rzeczy osądzonej na podstawie art. 366 k.p.c., ani mocy wiążącej na podstawie art. 365 k.p.c., (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 15 czerwca 1999 r., III CZP 10/99 oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 21 października 2003 r., I CK 160/02, 21 września 2005 r., V CK 129/05, i 26 stycznia 2012 r., I PK 78/11).

Prawomocne zaś orzeczenie sądu, stanowiące tytuł egzekucyjny wydany przeciwko spółce na rzecz jej wierzyciela, wiąże na mocy art. 365 § 1 k.p.c. w sprawie wytoczonej przez tego wierzyciela członkom zarządu spółki. W zakresie prawomocności materialnej tego orzeczenia sąd w sprawie wytoczonej na podstawie art. 299 § 1 k.s.h. musi więc uznać zobowiązanie spółki wobec powoda stwierdzone tym orzeczeniem. W sprawie wytoczonej na podstawie art. 299 § 1 k.s.h. nie można zatem skutecznie zakwestionować tego zobowiązania, podnosząc że w ogóle ono nie powstało, upadło z mocą wsteczną lub wygasło wskutek wykonania przed wydaniem orzeczenia, ani skutecznie powołać się na to, iż dochodzenie od spółki roszczenia, odpowiadającego temu zobowiązaniu, stanowiło nadużycie prawa albo że roszczenie to uległo przedawnieniu (por. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia: 17 lipca 1997 r., III CKN 126/97, 20 grudnia 2001 r., III CZP 69/01, 27 października 2004 r., IV CK 148/04, 7 lutego 2007 r., III CSK 227/06, 19 listopada 2008 r., III CZP 94/08; 17 marca 2010 r., II CSK 506/09).

Inaczej jest, gdy chodzi o wygaśnięcia zobowiązania wobec spółki z przyczyny zaistniałej po powstaniu zasądzonego go tytułu egzekucyjnego. Artykuł 365 § 1 k.p.c. nie stanowi przeszkody do uwzględnienia wygaśnięcia zobowiązania z tej przyczyny, ponieważ w tym przypadku nie dochodzi do podważenia ustaleń leżących u podstaw prawomocnego orzeczenia. Zmiana stanu prawnego wynikającego z tego orzeczenia łączy się tu z nowym zdarzeniem. Praktyczne znaczenie może mieć wygaśnięcie zobowiązania spółki wobec powoda wskutek zaspokojenia przez spółkę w drodze zapłaty zobowiązania po uprzedniej jego bezskutecznej wobec niej egzekucji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 1999 r., I CKN 1174/97) lub wskutek potrącenia (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2011 r., III CZP 129/10). W razie wykazania, że do takiego zaspokojenia doszło, powództwo wobec członków zarządu oparte na art. 299 § 1 k.s.h. powinno być oddalone, odpada wtedy bowiem w istocie przesłanka bezskuteczności egzekucji powoda wobec spółki, a w każdym razie - nie istnieje szkoda podlegająca naprawieniu na podstawie tego przepisu (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2012 r., II CSK 181/12).

Tytułem egzekucyjnym stwierdzającym zobowiązanie spółki wobec wierzyciela pozywającego członków zarządu może być zarówno prawomocny wyrok lub nakaz zapłaty (art. 777 § 1 pkt 1 i art. 353² k.p.c.), jak i (w związku z tym zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2013 r., IV CSK 660/12) wyciąg z zatwierdzonej przez sędziego-komisarza listy wierzytelności, zawierający oznaczenie wierzytelności oraz sumy otrzymanej na jej poczet przez wierzyciela (art. 264 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe i naprawcze, Dz.U. 2012.1112 ze zm. – dalej: „Pr. upadł. napr.”, a wcześniej art. 170 § 1 rozporządzenia z dnia 24 października 1934 r. Prezydenta Rzeczypospolitej – Prawo upadłościowe, Dz.U.1991.118.512 ze zm. - dalej: „Pr. upadł.”).

W sprawie, tak jak przyjął Sąd Apelacyjny, niewątpliwie nie doszło do spełnienia przez stronę powodową wymogu uprzedniego uzyskania tytułu egzekucyjnego wobec Spółki. Wprawdzie strona powodowa przez pewien czas dysponowała prawomocnym wyrokiem zasądającym na jej rzecz od Spółki kwotę 5 376 408,40 zł, obliczoną jako równowartość nieuiszczonych części należnych opłat rocznych za użytkowanie wieczyste w latach 2001-2004, ale ostatecznie

nastąpiło uchylenie tego wyroku na skutek skargi kasacyjnej, a postępowanie, w którym on zapadł, zostało umorzone wskutek utraty bytu prawnego przez Spółkę.

Istotą sporu w tych okolicznościach jest więc kwestia, czy i ewentualnie w jakim zakresie w drodze wyjątku są dopuszczalne odstępstwa od zasady, że wierzyciel spółki, pozywający członków zarządu, z powołaniem się na bezskuteczną egzekucję zobowiązania spółki, powinien dysponować stwierdzającym to zobowiązanie tytułem egzekucyjnym przeciwko spółce, i czy w sprawie są podstawy do takiego wyjątkowego odstępstwa.

W powoływanym w skardze kasacyjnej wyroku z dnia 13 grudnia 2006 r., II CSK 300/06, Sąd Najwyższy dopuścił w drodze wyjątku od tej zasady możliwość samodzielnego „przesłankowego” ustalenia istnienia niewyegzekwowanego zobowiązania spółki wobec powoda w sprawie przeciwko członkom zarządu w przypadku, gdy najpierw, ze względu na toczące się postępowanie upadłościowe spółki, nie mógł on jej pozwać o zapłatę przysługującej mu wobec niej wierzytelności, a jedynie zgłosić przysługującą mu wobec niej wierzytelność według przepisów prawa upadłościowego, co uczynił, w związku z czym została ona wciągnięta na listę wierzytelności, zaś później, po ukończeniu postępowania upadłościowego bez zaspokojenia zgłoszonej wierzytelności, nie miał on, praktycznie rzecz biorąc, możliwości uzyskania, stanowiącego tytuł egzekucyjny wobec upadłego, wyciągu z ustalonej listy wierzytelności, ze względu na dokonane wkrótce (przed upływem miesiąca) wykreślenie spółki z Krajowego Rejestru Sądowego. Zajmując takie stanowisko, Sąd Najwyższy podkreślił wyjątkowość rozpatrywanego przypadku, wynikającą z utraty przez spółkę bytu prawnego i możliwości ustalenia przez sąd w sprawie przeciwko członkom zarządu wszystkich danych wymaganych przez art. 170 § 1 Pr. upadł. (a obecnie przez art. 264 ust. 1 Pr. upadł. napr.) na podstawie akt postępowania upadłościowego.

W stanie faktycznym, na tle którego zapadł wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2006 r., II CSK 300/06, zasadnicze znaczenie przypada tej drugiej okoliczności, tj. możliwości ustalenia przez sąd w sprawie przeciwko członkom zarządu wszystkich danych wymaganych w poprzednim stanie prawnym przez art. 170 § 1 Pr. upadł., a w obecnym - przez art. 264 ust. 1 Pr. upadł. napr., na podstawie akt postępowania upadłościowego. Szczególnie istotne jest to,

że stanowiący tytuł egzekucyjny przeciwko upadłemu wyciąg, o którym mowa w tych przepisach, jest niczym innym jak kopią (odpisem) tego fragmentu zatwierdzonej (ustalonej) przez sędziego-komisarza listy wierzytelności, który obejmuje daną wierzytelność. Jego rola jest więc wyłącznie techniczna. Służy on udostępnieniu danych z listy wierzytelności w postępowaniu egzekucyjnym. O treści tych danych przesądza jednak treść samej listy. Nawet więc w razie niewydania omawianego wyciągu w odniesieniu do określonej wierzytelności ze względu na utratę bytu prawnego jej dłużnika, o danych dotyczących tej wierzytelności przesądza już sama treść zatwierdzonej (ustalonej) listy wierzytelności. Nie ma więc w istocie różnicy między przypadkiem, w którym wierzyciel pozywający członków zarządu upadłej spółki legitymuje się wyciągiem z listy wierzytelności, a przypadkiem, w którym dane dotyczące wierzytelności powoda ustala sąd w procesie przeciwko członkom zarządu nieistniejącej spółki na podstawie akt postępowania upadłościowego. Dlatego stanowisko zajęte przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 grudnia 2006 r., II CSK 300/06, zasługuje w pełni na akceptację. Stanowisko to bowiem - choć ściśle nie odpowiada zasadzie, że wierzyciel spółki, pozywający członków zarządu, z powołaniem się na bezskuteczną egzekucję zobowiązania spółki, powinien dysponować tytułem egzekucyjnym przeciwko spółce, stwierdzającym to zobowiązanie - jest zgodne z samą istotą tej zasady.

W niniejszej sprawie brak podobnych racji do leżących u podstaw wyroku z dnia 13 grudnia 2006 r., II CSK 300/06. Legitymowanie się przez powoda niewykonanym tytułem egzekucyjnym w stosunku do spółki jest zasadniczym elementem przyjętej w art. 299 k.s.h. konstrukcji odpowiedzialności członków zarządu. Stanowi ono podstawę, możliwego do obalenia przez członków zarządu, domniemania prawnego doznania przez wierzyciela szkody w wysokości niewyegzekwowanego od spółki zobowiązania. Z niewyegzekwowaniem wierzytelności przeciwko spółce łączy się bowiem na ogół doznanie przez wierzyciela uszczerbku we wspomnianej wysokości. Jeżeli zaś wyjątkowo jest inaczej, to okoliczności, z których powodu uszczerbek wierzyciela spowodowany bezskutecznością egzekucji jest mniejszy od niewyegzekwowanej wierzytelności, znane są jedynie członkom zarządu (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2008 r., III CZP 72/08). W sprawie

wymaganego przez art. 299 k.s.h. przedłożenia przez powoda niewykonanego tytułu egzekucyjnego wydanego przeciwko spółce nie może zastąpić powołanie się na trwającą przez pewien czas prawomocność wyroku Sądu Okręgowego z dnia 7 lipca 2008 r., zasądającego od Spółki na rzecz strony powodowej kwotę 5 376 408,40 zł. tytułem różnicy między sumą opłat rocznych należnych a uiszczonych za lata 2001 – 2004. Z chwilą uchylenia wyrok ten utracił wszelką doniosłość prawną. W sprawie bez znaczenia jest także prawomocny wyrok Sądu Okręgowego z dnia 13 maja 2003 r., oddalający powództwo Spółki, kwestionujące zasadność zaoferowanej jej opłaty rocznej w nowej wysokości. Przesądził on jedynie o wysokości należnej od Spółki opłaty rocznej, a nie – wobec sporu także co do innych kwestii dotyczących wynagrodzenia za użytkowanie wieczyste - o rozmiarze wierzytelności, na której bezskuteczną egzekucję powołuje się strona powodowa.

Sama utrata bytu prawnego przez spółkę nie daje natomiast – jak trafnie przyjął Sąd Apelacyjny w zaskarżonym wyroku - podstaw do odejścia od wymogu przedłożenia przez wierzyciela spółki tytułu egzekucyjnego stwierdzającego niewyegzekwowane przez niego zobowiązanie spółki (tak też Sąd Najwyższy już w wyroku z dnia 26 stycznia 2012 r., I PK 78/11). Sprzeciwia się temu zarówno litera jak i sens regulacji zawartej w art. 299 k.s.h. Nie ma także potrzeby rozszerzenia dotychczasowego zakresu odpowiedzialności członków zarządu na podstawie art. 299 k.s.h. Brak w określonej sytuacji przesłanek do odpowiedzialności członków zarządu na podstawie art. 299 § 1 k.s.h. nie wyłącza ich odpowiedzialności odszkodowawczej według innych przepisów - także art. 415 k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 2012 r., II CSK 410/11).

Ze względu na bezzasadność podniesionego w skardze kasacyjnej zarzutu naruszenia art. 299 k.s.h. przez uznanie w zaskarżonym wyroku istnienia tytułu egzekucyjnego wydanego przeciwko spółce za konieczną przesłankę odpowiedzialności opartej na art. 299 k.s.h. i w konsekwencji wykluczenie możliwości wykazania przysługiwania stronie powodowej wierzytelności wobec Spółki dopiero w procesie przeciwko pozwanemu nie było potrzeby rozpatrywania pozostałych zarzutów kasacyjnych strony powodowej. Stały się one bezprzedmiotowe, skoro już samo nielegitymowanie się przez stronę powodową tytułem egzekucyjnym przeciwko Spółce uzasadniało oddalenie powództwa.

Z przedstawionych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. oddalił skargę kasacyjną, a o kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnął zgodnie z art. 98 w związku z art. 108 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. oraz § 6 pkt 7 i § 13 ust. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. nr 163, poz. 1348 ze zm.).